

Puipéid Inse

Puipeadóir cónaitheach i mBunscoil Inis Meáin

Bhain gasúr Inis Meán an-tairbhe as togra ealaíne puipéid a réachtaladh i Mí an Mheithimh, faoi stiúir an puipeadóir Niamh Lawlor ó Phúca Puppets. Spreagadh samhlaithe agus cumas na bpáistí ó thús go deireadh an tionscnaimh seo. Rinne siad puipéid láimhe as ábhair éagsúla. Próiseas nua a bhí ann do na páistí agus bhí na rannpháirtithe go léir ag foghlaim stór focal nua i rith na hoibre – iad ag fáil focail theicniúla, agus Niamh ag teacht ar nathanna cairnte na Gaeltachta agus tuiscint ar chanúint an oileáin.

Bhain na páistí lántaitneamh as an obair ar fad, mar a léirigh Niamh. "Bhí iontas orm faoin méid ama a bhí siad sásta a chaitheamh ag déanamh na bpuipéad. Ní hamháin go raibh siadsan ag foghlaim uaim ach bhí mise ag foghlaim uathu chomh maith. Dúirt na múinteoirí liom go raibh siad sásta na páistí a fheiceáil ag tabhairt faoi dhúshlán nua agus gur mhúscail sé smaointe iontu."

Baineadh úsáid as cluichí éagsúla chun aithne a chur ar na puipéid agus le cabhrú leo teacht 'beo'. Chumadar drámaí éagsúla a raibh oidhreacht agus cultúr na háite le feiceáil go láidir iontu, ag úsáid ceamara digiteach. Spreag sé seo carachtair na

bpuipéad, maraon le cumas scríofa, teanga agus tarrainge na bpáistí. Chur na páistí seo puipéid ar siúl do na tuismitheoirí agus aionna eile ag deireadh an tionscadail. Tá an t-ealaíontóir, Niamh Lawlor, na páistí scoile, agus na múinteoirí, Orlaith Bhreathnach agus Emer Ní Cheidigh thar a bheith buíoch d'Ealaín na Gaeltachta as an deis seo a bheith ag obair as lámh a chéile.

Fís don Raidió

Chruithaigh an t-ealaíontóir Ceara Ní Chonbhaigh gaol le foireann, agus le grúpa mór de lucht éisteachta Raidió na Gaeltachta thar a tréimhse mar Ealaíontóir Cónaitheach i rith an tsamhraidh. Ba é an comhrá agus an próiseas oibre an rud ba dheise agus ba shuimiúla faoin dtogra. Rinne sí taisteal forleathan le castáil leis an lucht éisteachta a bhí scaipthe go náisiúnta, ag bailiú cuimhinn cinn, tuairimí, agus taithí daoine ar an stáisiún.

"I mo chuid oibre féin feicim go bhfuil an comhrá agus an t-am a chaitheann mé leis na bpobal chomh tábhachtach leis an saothar críochnaithe ag an deireadh. Is ealaín é comhrá maith a bheith agat le duine, spás ina bhfuil beirt ag spreagadh a chéile le smaointe is le ceisteanna, agus rud éigin nua a roinnt acu, spás ina bhfuil éisteacht chomh tábhachtach le labhairt. Measaim go mbíonn an caidreamh seo ag tarlú, arís agus arís eile leis an raidió", míníonn Ceara

Ceara Ní Chonbhaigh

Thug Ceara suntas dó na leibhéil éagsúla a tháinig aníos agus í ag tabhairt faoin togra seo, do na bealaí a mhothaíonn an duine agus iad ag labhairt teangacha éagsúla.

"Athraíonn an corp go fisiciúil, ach chomh maith leis sin athraíonn an nasa atá againn leis an nádúr, leis an bpobal, leis an mbealach a ngluaiseann muid agus an bealach a bhfeiceann muid. Is fuinneog í an teanga, bealach áirithe le breathnú ar an saol."

Rinne sí roinnt múnlaí de chluasa an lucht éisteachta mar chuid den phróiseas agus chaith sí roinnt ama ag breathnú ar an mbealach a n-olbríonn an fhóireann sa stáisiún. Is ansin a tháinig sí trasna ar na tonnta fuaime agus an chosúlacht atá idir iad agus méaríoir, íomhána ar oibrigh sí leo le linn an tionscnaimh.

Tá an-spéis aici san ionadaíocht a dhéanann Raidió na Gaeltachta do phobal faoi leith, grúpa b'fhéidir a fheiceann agus a mhothaíonn an domhan ar bhealach áirithe toisc uathúileacht na teanga.

Beidh TG4 ag craolú cláir bunaithe ar thréimhse chónaitheach Ceara le Raidió na Gaeltachta, ó 'Charna go Bearna'. Coinnígí siúl amach dó.

Le tacaíocht ó Scéim Forbartha na nEalaíon 2009

Cruthaíodh an pacáiste oideachais seo as saothrú cúig bliana faoi scáth an Togra Béaloidis i mBunscoileanna Chorca Dhuibhne, togra sainiúil curaclaim i réimse an bhéaloídis, a tionscnaíodh i mBunscoileanna Chorca Dhuibhne i 1991. Is í aidhm an togra gnéithe den insint bhéil thraidisiúnta áitiúil a shní go struchtúrtha le taithí oideachais aos óg na dúiche ar bhonn cruthaitheach, taitneamhach. Tá toradh an tsaothraithe á fhóilsú ar deireadh thiar, ar mháithe le cur chun cinn ealaíon bhéil na Gaeltachta ar scoil agus cois teallaigh, i gcoáir is i gcoéin. D'eascair Rabhlaí Rabhlaí (1998) agus Scéilin ó Bhéilín (2003) as an mbráner dúchais seo cheana.

Tá Oidhreacht Chorca Dhuibhne, Baile an Fheirtéaraigh, Co. Chiarraí agus an tAonad Forbartha Curaclaim, Coláiste Mhuire Gan Smál, Ollscoil Luimnigh, i bpáirt le chéile sa chomhthionscnamh taighde agus forbartha seo, agus iad ag gníomhú i gcomhar le múinteoirí Chorca Dhuibhne, le healaíontóirí traidisiúnta Gaeltachta, agus le healaíontóirí comhaimseartha ilimheán chun na spriocanna a bhaint amach. Tá ról lárnach ag Áine Uí Laoithe (amhránaí cónaitheach) agus Máire Uí Shhithigh, (Stiúrthóir Oidhreacht Chorca Dhuibhne) ann.

Is é Dómhnal Ó Bric ealaíontóir an fhóilséacháin. Garry Ó Briain an stiúrthóir ceoil, agus Roibeárd Ó Cathasaigh a chuir in eagar.

Tá tacaíocht fhíal faighte ag an togra sainiúil seo ó DEIS (An Chomhairle Ealaíon), Scéim na bPríomhréimsí (Ealaín na Gaeltachta), RTÉ Raidió na Gaeltachta agus Foras na Gaeilge.

Tídil Eidil Éró

Oidhreacht Chorca Dhuibhne

Seofaídh Oidhreacht Chorca Dhuibhne pacáiste oideachais ar an amhránaíocht traidisiúnta (leabhar + 2CD) go luath san fhómhar. Stór amhrán á gcanadh ag glúin óg de mhuintir Ghaeltachta Chorca Dhuibhne a bheidh le cloisteáil ar CD 1, agus guthanna cinn na muintire, a bhformhór ó chartlann RTÉ Raidió na Gaeltachta a bheidh ar CD 2. Beidh

fáil ar chóid ilimheán ann chomh maith mar áis teagasc is foghlama, ina mbeidh míreanna fise mar a gfeicear Séamus Ó Lúing (Pound) agus Seán de hÓra (beirt atá ar shli na firinne) ag canadh do chomhlúadar Oireachtais ó chartlann RTÉ 1972. Focail na n-amhrán le léaráidí lidaite, modheolaíocht agus treoraíoch don amhránaíocht is mó atá sa leabhar.

Ceiliúradh Ceolmhar ar Ghlórtha Uladh

'Óiche stairiúil'. B'shin maíomh an lucht féachana agus iad ag fágáil Ionad Cois Lúiche i nDún Lúiche, tar éis dóibh freastail ar an gceolchoirm speisialta 'Glórthaí Uladh'. Is mar cheiliúradh ar thraidisiún agus ar oidhreacht an cheoil Ghaelaigh i gCúige Uladh a eagraíodh an ceolchoirm, áit ar tugadh dhá chóir, Cór Thaobh a Leithead as Gaeltacht Thír Chonaill agus Cór Loch Laoi as Béal Feirste le chéile. Rinneadh ath-chóirí ar 10 n-amhrán traidisiúnta as Cúige Uladh atá gradam agus urraim ag baint leo. Tugadh an 50 'glór' le chéile i gcomhair le ceathair déadach, an lucht féachana faoi gheasa ceol abheann na gGlóir, agus an amhránaíocht dhraíochta.

Bhí na ceoltóirí óga is fearr sa chontae páirteach sa ceolchoirm; sheinn

na fidléirí Ciarán Ó Maonaigh, Theresa Kavanagh, Aidan Ó Dónaill agus Damien McGeehan i gcomhair le hAnna Houston a sheinn ar an dorrdveidh. I measc na n-amhrán a casadh, bhí 'Neansaí Mhíle Grá', amhrán as Teileann, 'An Cúilfhoimn', amhrán as Tír Eoghain agus 'Thíos i dTeach an Tórraimh' amhrán atá coitianta i Rann na Féirste.

Chuaigh an ceol go mór i bhfeidhm ar an lucht éisteachta agus tugadh léargas úr ar shuibhreas agus ar éagsúlacht ár n-oidhreacht.

Bhí an tionscnamh seo faoi stiúir an cheoltóra agus an chumadóir Doimnig Mac Giolla Bhride agus ba é a rinne an cóirí úr ar na hamhráin. Coimisiún de chuid fhéile an Earagail a bhí sa ceolchoirm agus eagraíocht an ócáid i gcomhar le Tionscnamh Lugh.

Aonad na dTaibhealaíon

Cuireann Aonad na dTaibhealaíon, Acadamh na hOllscolaíochta Gaeilge, Ard-Dioplóma sa Drámaíocht ar fáil chomh maith leis an Dioplóma i gCéiríú agus Stáisiún an Cheoil Thraidisiúnta. Is cúrsaí den scoth iad seo ar éirigh thar cinn le an eagraíocht.

Tá breis eolais le fáil maidir leis an dá chúrsa ón suíomh www.acadamh.ie nó ón riarthóir Marianne, ar 087 9080194, nó Diarmuid ar 086 8139289.

Riomphost: Marianne.nichinneide@oegaillimh.ie, diarmuid.defaite@oegaillimh.ie

